

Mobbing – depressiun – suicidi

(anr/hh) In plaid offendend, ina leffa, in stausch, ina frida ni ina disfamaziun persunala en ina media sociala: Mobbing ei in problem derasau ella societad e sa haver grevas consequenzas. La mesjamna sera han *Marcus Corai* e *Cuno Berther* dil Post da prevenziun da criminalitad e protecziun dalla giuventetgna dalla polizia cantunala dil Grischun orientau a Mustér davart il mobbing. A quell'orientaziun ha Giuventetgna Cadi envidau e la menadra da quella, *Gabriela Cabalzar*, sa bein avunda daco ch'ella ha fatg quei: «Nus havein adina puspei enconuschientscha da tals cass.» Corai ha referiu davart il problem surtut denter ils affons e giuvenils ed era presentau entginas cefras en quei connex. Ellas pertuccan il telefonin, respectivamein las medias socialas che vegnan nezegiadas pli e pli pil mobbing.

Da leffas e fridas entochen surdiever da medias socialas

Affons, giuvenils e geniturs han schau orientar la polizia cantunala davart mobbing a Mustér

Da Hans Huonder / anr

Affons e giuvenils pertuccai da mobbing san pitir da quei squetsch entochen ella vegliadetgna da carschi. Tals cass dat ei adina puspei. Per quei motiv emprovan las instanzas involvidas sco il Post da prevenziun da criminalitad e protecziun dalla giuventetgna dalla polizia cantunala dil Grischun d'informar e segidar culs pertuccai. La mesjamna sera ha ina tal'orientaziun giu liug en halla Cons a Mustér. A quella ha Giuventetgna Cadi envidau. «Noss'instituziun vul era sensibilisar la societad per problems e gidar a sliugar quels, mo surtut era luvrar en fuorma preventiva», di la menadra *Gabriela Cabalzar*. La sera ei stada ell'enzenna da «stop mobbing». Per affons e geniturs eis ei buc adina sempel da giudicar e reagar

en cass da mobbing. «Mintgin sa esser pertuccaus e savens vulan ins gnanc esser pertscharts da quei all'entschatta», di Cabalzar.

Mobbing ei ina fuorma da mudergiar enzatgi che sa la finfinala menar all'isolaziun dil pertuccau, gie schizun a depressiuns ni a suicidi. «Sch'enzatgi ei pertuccaus da mobbing sche sto el empruar da comunicar e tschercar agid. Sedistanziar da tut e tuts ei negina soluziun, pertgei lu vegn tut mo aunc mender», constatescha la menadra da Giuventetgna Cadi. Ils davos onns han era las medias socialas novas attribuiu al svilup da mobbing, vul dir priu entras quellas novas dimensiuns. «Pli baul succedeva mobbing da fatscha tier fatscha, oz ei il pertuccau gnanc segirs a casa. Pertgei sur canals digitalis sa vegnir derasau enteifer pign temps massa informaziuns sco per exempel era maletgs che san offender in carstgaun en ina fuorma fetg profunda», di *Marcus Corai* dil Post da prevenziun da criminalitad e protecziun dalla giuventetgna dalla polizia cantunala dil Grischun.

Tschercar la discussiun

«Mobbing fatschenta nus relativamein fetg il mument. Adina puspei vegnin nus confruntai cun cass concrets. Gia uonn ei nies post vegnius clamaus a dus cass cun fotos derasadas per mudergiar enzatgi. Quei fa nus trests e vietis», di Corai ch'habitescha a Falera. Il telefonin – 97 pertschien da tuts affons ella vegliadetgna da 12 e 13 onns han gia in tal – ei daventaus ils davos onns in instrument che vegn nezegiaus pli e pli per far mobbing. La pusseivladad da derasar informaziuns e fotografias enteifer fetg cuort temps a bia personas ei dada e vegn surduvrada. «Entochen avon diesch onns havein nus intervegniu en tals cass, ussa fagein nus buca mo gliez, mobein empruein era da luvrar preventivamein ed aschia d'impedir mobbing en nossa societad», di Corai. Ins accepti buca ch'enzatgi vegni ris ora ni survegni fridas per in motiv ni l'auter. Il post dalla polizia cantunala intervegn buca mo sin damonda, mobein offerescha ses survetschs, seigi els posts da polizia dalla regiun ni a Cuera: «Sch'enzatgi tscherca buca la polizia el liug per motivs persunals sa el bugen vegnir per in discuors ni ina cussegliaziun a Cuera.» Corai appellescha al respect e la toleranza: «Nus tuts stuein esser exempels per nossa societad.» En vesta allas pusseivladads dil Plan d'instrucziun 21 spera el era sin novas fuormas da

scolaziun pertuccont il nez da medias socialas. «Affons e giuvenils ston saver tgei ch'ins astga far, respectivamein buca far cul telefonin.» En connex cun medias socialas gioga era il «cybergrooming» ina rolla. «Gia ina tiarza dils giuvenils ei vegnida confruntada sin ina media sociala cun ina persuna nunenconuschenta. In tal contact sa haver grevas consequenzas», constatescha Corai. Surpassaments en fuorma da mobbing san vegnir castitgiai sin fundament dil dretg dils giuvenils. Quei ei pusseivel per persunas gia naven da diesch onns. «Affons e giuvenils duein guder lur temps e buca mudergiar in l'auter», di Corai. Tenor Cabalzar ei era il lungatg sez periclitaus da novas tendenzas da plaids ed expressiuns: «Nus stuein dar quitau che nies lungatg degenereschi buc. El contact in cun l'auter eis ei impurtont d'eleger in lungatg undreivel.»

In pertuccau raquenta

All'orientaziun la mesjamna sera a Mustér ha *Maik Bisquolm* ch'ei carschius si a Sumvitg raquintau da siu eveniment negativ cun mobbing. Gia ellas empremas classas primaras ha il squetsch entschiet. Igl emprend entras ina persuna, lu entras ina gruppa. In plaid ei suandaus l'auter entochen ch'el ha era survegniu fridas. La consequenza: «Jeu haiel anflau stgisas da buc ir a scola ni sundel semplamein sezuppaus enzanua per buca stuer separticipar all'instrucziun, pertgei jeu temeivel d'ir a scola.» Vegnevi el memia tard a casa perquei che conscolars havevien fiers ils calzers ella tualetta survegnevi el era leu in priedi: «Jeu savevel denton buca co s'exprimer e declarar tut quei, pertgei negin tedlava sin mei. Ils scolasts fagevan sil pli aunc remarclas deplazzadas.» El scalem secundar ha la situaziun entschiet a semidar plaun a plaun cun sustegn da conscolaras. Suenten esser vegnius stuschaus d'in conscolar d'ina scala giuadora hagi el lu era survegniu agid d'in auter conscolar. El hagi pituu en scola perquei ch'el eri in dils fleivels. Cul temps ha Bisquolm denton anflau sia via en camaradarias ed amicezias. Quei exempel ha mussau als rodund 100 presents la mesjamna sera tgei consequenzas che mobbing sa haver. Ina persuna pertuccada – savens ina fleivla e malsegira ella societad – sa vegnir destruida psichicamein e sa pituu aunc biars onns suenter da tals eveniments negativs. «Nus enconuschin ina dunna da 30 onns che pitescha aunc oz da mobbing durant il temps da scola», di Corai. L'orientaziun la mesjamna sera ei vegnida

embellida musicalmein dil duo Jenja cun *Jasmin Bearth* da Sumvitg e *Svenja Tomaschett* da Zignau. En lur canzuns han ellas denter auter era tematisau l'isolaziun dil carstgaun.